Aleksei N. Tolstoi

AVENTURILE LUI BURATINO

SAU

CHEIȚA DE AUR

Traducere din limba germană de ROLAND SCHENN
Cuvânt-înainte de DELIA-MONICA GEORGESCU

CORINT
EDUCAȚIONAL

Capitolul I

GIUSEPPE, MEȘTERUL TÂMPLAR, GĂSEȘTE O BUCATĂ DE LEMN CARE GRĂIEȘTE CU GLAS OMENESC

Cu multă vreme în urmă, trăia într-un orășel de pe malul Mării Mediterane un bătrân meșter tâmplar. Numele meșterului era Giuseppe, dar lumea-i mai zicea și Nas-vânăt.

Într-o bună zi i-a căzut în mână o bucată de lemn, una dintre acelea pe care oamenii le bagă iarna-n sobă pentru a se încălzi.

— Nu-i rău, și-a zis Giuseppe-n gând. Din lemnul ăsta aș putea face un picior pentru o masă.

Giuseppe și-a pus pe nas ochelarii pe care avea obiceiul să și-i prindă cu sfoară pe după urechi, asta fiindcă și ochelarii erau tare vechi, a întors bucata de lemn pe toate părțile și a prins a o ciopli cu o bărdiță. Abia dacă apucase meșterul să lucreze, că s-a și auzit un glas subțirel care a strigat:

— Au! Au! Încet, rogu-te, încet!

Giuseppe și-a așezat ochelarii pe nas și a privit prin atelier. Nimeni…

S-a uitat pe sub bancul de lucru. Nimeni…

A scos capul pe ușă. În stradă nu era nimeni…

— Să mi se fi părut oare? se întrebă Giuseppe. Cine să fi vorbit?

Meșterul a pus iar mâna pe bărdiță, dar cum s-a apucat de treabă, lemnul s-a văitat:

— Au! Au! Mă doare!

De data asta Giuseppe s-a speriat de-a binelea. Așa de tare s-a speriat că i s-au aburit și ochelarii… S-a uitat meșterul prin toate

colțurile. Și-a băgat capul și-n sobă și s-a uitat multă vreme pe horn în sus.

— Nu-i nimeni aici… Oi fi băut prea mult și-acu' îmi vâjâie capul.

Dar nu, nu era așa, nu băuse nimic în ziua aceea… După ce s-a mai liniștit, meșterul a luat rindeaua și-a bătut cu ciocanul în ea pentru a potrivi bine lama. Lama trebuia să iasă doar un pic din mânerul ei. Giuseppe a pus bucata de lemn pe banc și a trecut o dată cu rindeaua peste ea. Vocea subțirică a început să strige iar:

— Au! Au! Au! De ce mă ciupiți?

Lui Giuseppe i-a căzut rindeaua din mână, a făcut câțiva pași înapoi și, în cele din urmă, s-a așezat pe podea. Meșterul a priceput că glasul subțirel venea din bucata de lemn.

Capitolul II

GIUSEPPE ÎI DĂRUIEȘTE LEMNUL VORBITOR PRIETENULUI SĂU, CARLO

Chiar în acea clipă în atelierul meșterului a intrat Carlo, flașnetarul, un prieten vechi al lui Giuseppe.

Pe vremuri, Carlo își punea pe cap pălăria cu boruri largi și pornea prin orașe cu flașneta lui minunată, câștigându-și pâinea cu dansul și cântul.

Acum Carlo era bătrân și bolnav, iar flașneta[1] se stricase de multă vreme.

— Bună ziua, Giuseppe, a spus Carlo, intrând în atelier. De ce stai pe podea?

— Am pierdut un șurubel, lua-l-ar mama zmeilor, a răspuns Giuseppe uitându-se cu coada ochiului la bucata de lemn. Tu, bătrâne, ce mai faci? Cum o mai duci?

[1] Mică orgă mecanică (n.red.).

— Bună ziua, Giuseppe, a spus Carlo, intrând în atelier.
De ce stai pe podea?

— Rău, a răspuns Carlo. Mă tot gândesc ce să fac și ce să dreg ca să mai câștig și eu o bucată de pâine… De-ai putea să mă ajuți sau să-mi dai măcar un sfat…

— Nimic mai simplu, a spus Giuseppe vesel și s-a gândit: „O să mă scap chiar acum de bucata asta blestemată de lemn!”. Nimic mai simplu! Uite, pe banc e o bucată de lemn. Ia-o și du-o acasă, Carlo.

— Of! a exclamat Carlo, abătut. Dacă o iau, ce-o să fac eu cu ea, că nici măcar sobă n-am în cămăruța mea!

— Fă așa cum îți spun. Știu eu ce vorbesc. Ia-ți un cuțit și cioplește o păpușă din bucata asta de lemn. Învață-o să spună tot soiul de lucruri vesele, arată-i cum să cânte și să danseze, după care mergi cu ea din poartă-n poartă. O să câștigi o bucățică de pâine, ba chiar și câte-un păhărel de vin pe deasupra.

Abia rostise meșterul aceste cuvinte, când dinspre bancul de lucru s-a auzit un glas subțirel:

— Bravo, bravo! Te-ai gândit bine, măi Nas-vânăt!

Giuseppe a început să tremure de frică, iar Carlo a privit uluit în jur. Oare de unde venise glasul?

— Mulțumesc pentru sfat Giuseppe, a zis Carlo. Ia dă-mi bucata de lemn despre care vorbeai.

Giuseppe a apucat la repezeală bucata de lemn și i-a întins-o prietenului său, dar fie din cauza lipsei de îndemânare a meșterului, fie așa, din senin, nu știu cum s-a făcut că bucata de lemn a sărit drept în capul lui Carlo.

— Ah! Ăsta-i darul pe care vrei să mi-l faci! a zis Carlo, supărat.

— Iartă-mă, prietene, dar nu eu sunt cel ce te-a lovit.

— Vrei să zici că m-am lovit eu însumi cu lemnul în cap?

— Nu, nu, sigur că nu, dragă prietene. Poate că te-o fi lovit chiar bucata de lemn.

— Minți! Tu m-ai lovit!

— Ba nu!

— Că ești un bețivan, asta știam și eu, Nas-vânăt, dar acuma văd că ești și mincinos! a zis Carlo.

— Aha, ai chef de ceartă! a strigat Giuseppe. Ia dă-te tu mai aproape!

— Vin, vin, și te iau de nas!

Și uite-așa s-au repezit cei doi bătrâni unul la altul. Carlo l-a apucat pe Giuseppe de nasul lui roșu-vânăt, și Giuseppe și-a înfipt mâinile-n părul cărunt al lui Carlo.

Amândoi s-au înghiontit zdravăn, în timp ce dinspre bancul de lucru se auzea strigând un glas subțirel:

— Așa! Dă-i! Arde-l!

În cele din urmă, bătrâneii au obosit și s-au potolit.

— Vrei să ne-mpăcăm? a întrebat Giuseppe.

— Da, să ne împăcăm. Eu n-am nimic împotrivă, a zis Carlo.

Cei doi s-au îmbrățișat, Carlo a luat bucata de lemn și a dus-o acasă.

Capitolul III

CARLO CIOPLEȘTE O PĂPUȘĂ ȘI ÎI DĂ NUMELE DE BURATINO

Bătrânul Carlo avea o cămăruță mică, sub scară, și în cămăruța asta nu era mai nimic. Se găsea doar o vatră, chiar față-n față cu ușa.

Nici vatra, nici focul și nici oala atârnată deasupra vetrei nu erau adevărate, ci erau doar pictate pe o bucată de pânză.

Carlo a pășit în cămăruță, s-a așezat pe singurul scaun care se afla în fața unei mese șchioape, a întors bucata de lemn pe toate părțile și s-a apucat să cioplească din ea o păpușă.

„Oare cum s-o cheme? s-a întrebat Carlo. Eu am să-i zic Buratino. Numele ăsta are să-mi aducă noroc. Știu eu o familie ai cărei membri se numeau toți Buratino. Pe tată-l chema Buratino, pe mamă, Buratino, pe copii tot Buratino și toți au dus un trai fericit și lipsit de griji.”

Tot gândindu-se așa, Carlo a cioplit mai întâi părul, apoi fruntea, apoi ochii…

Deodată ochii s-au deschis de la sine și l-au privit. Carlo nu a lăsat să se vadă că era speriat și a întrebat cu blândețe:

— Voi, ochișori din lemn, de ce vă uitați așa la mine?

Păpușa tăcea, căci nu avea încă gură.

Carlo a cioplit obrajii, apoi nasul, un nas cu totul obișnuit, dar deodată nasul a început să se lungească și să crească așa, de la sine. Carlo a mormăit:

— Rău, rău! E prea lung…

Apoi a încercat să taie vârful nasului, dar vai! nasul s-a sucit, s-a învârtit și nu s-a lăsat tăiat, rămânând lung, ascuțit și obraznic.

Carlo a cioplit gura. Îndată ce a sfârșit de cioplit buzele, gura s-a deschis și s-a auzit un râs obraznic:

— Hi, hi, hi, ha, ha, ha!

Apoi a ieșit la iveală și o limbă roșie, lunguiață și tare nerușinată.

Fără a băga în seamă toate acestea, Carlo a continuat să cioplească și să sfredelească[1]… I-a făcut păpușii bărbia, gâtul, umerii, trupul, brațele, mâinile…

Numai ce a fost gata ultimul degețel, că Buratino s-a și pornit să-l lovească pe Carlo cu pumnii lui mici, să-l zgârie și să-l gâdile.

— Ia ascultă! a zis Carlo, aspru. Tu nici nu ești gata și începi cu prostiile? Mai târziu ce pozne o să mai faci, ha?

Bătrânelul l-a privit cu asprime pe Buratino, care avea ochii rotunzi, mici și nevinovați.

Din bețigașe mari de lemn, Carlo i-a făcut picioare lungi și tălpi mari. Treaba era terminată și bătrânelul l-a pus pe podea pe băiețelul din lemn, cu gândul să-l învețe să meargă.

La început Buratino s-a clătinat pe picioarele lui subțirele. A făcut un pas, încă un pas, a ajuns la ușă, a trecut pragul cămăruței și… hop! în stradă.

Îngrijorat Carlo a pornit-o după el.

[1] A găuri, a perfora (n.red.).

— Hei, poznașule, întoarce-te numaidecât!

În zadar! Buratino alerga pe stradă precum un iepure, iar tălpile sale din lemn răsunau toc, toc, toc, toc! pe pietrișul străzii.

— Opriți-l! a strigat Carlo.

Trecătorii râdeau și îl arătau cu degetul pe Buratino care fugea cât îl țineau picioarele. La o răspântie se afla un vardist[1] uriaș, cu mustață și tricorn. Vardistul s-a așezat înaintea copilașului din lemn. Buratino ar fi vrut să treacă printre picioarele uriașului, dar omul legii l-a apucat de nas și a așteptat până ce tata Carlo a venit și el.

— Ei, stai că-ți arăt eu ție! a zis Carlo, gâfâind.

Bătrânelul a vrut să-l bage-n buzunarul hainei, numai că Buratino chiar nu avea poftă să petreacă o zi așa frumoasă stând cu picioarele-n sus, în buzunarul hainei lui Carlo. Băiețelul din lemn s-a smuls cu dibăcie din mâna lui Carlo, s-a întins pe caldarâm și a făcut pe mortul.

— Vai! a exclamat vardistul. Băiatul are ceva!

Trecătorii se opreau și-l priveau cu milă pe Buratino așa cum stătea el întins pe jos. Toți clătinau din cap cu părere de rău.

— Bietul de el! ziceau unii. Se pare că de foame…

— Carlo l-a omorât în bătaie! ziceau alții. Bătrânul flașnetar vrea să se creadă că ar fi un om cumsecade. De fapt, e un om rău și nemilos…

Auzind așa, vardistul l-a apucat de guler pe bietul Carlo și l-a dus la poliție.

Târșâindu-și cu greu picioarele, Carlo se tânguia cât îl ținea gura:

— Of, of, că mare nenorocire a mai căzut pe capul meu de când cu băiețelul ăsta din lemn!

După ce oamenii au plecat la treburile lor și pe stradă nu mai era nimeni, Buratino s-a ridicat în picioare, a privit în toate părțile și a plecat acasă țopăind.

---

[1] Agent de poliție (n.red.).

Capitolul IV

GREIERELE VORBITOR ÎI DĂ SFATURI BUNE LUI BURATINO

Ajuns în cămăruța de sub scară, Buratino s-a așezat pe podea și s-a întrebat:

— Ce năzdrăvănii aș mai putea face?

Nu trebuie să uităm că Buratino se afla pe lume doar de o zi, că nu prea avea multă minte și că-i stătea capul numai la prostii.

— Cri-cri, cri-cri, cri-cri! s-a auzit deodată.

Buratino și-a rotit privirile prin odăiță și a întrebat:

— Cine-i acolo?

— Eu sunt, cri-cri.

Tot uitându-se prin cămăruța lui Carlo, Buratino a zărit o ființă mititică, ce semăna cu o libarcă[1], dar care avea capul unei lăcuste. Ființa aceea stătea chiar deasupra vetrei și cânta încetișor „cri-cri”. Micuța vietate privea în jur cu ochi sticloși, ieșiți din orbite și își mișca antenele.

— Cine ești tu? a întrebat Buratino, curios.

— Eu sunt greierele vorbitor și trăiesc în această cămăruță de mai bine de o sută de ani.

— Acum eu sunt stăpânul aici! Fă bine și ia-ți tălpășița! a zis băiețelul din lemn.

— Bine, o să plec, a spus greierele vorbitor, deși îmi pare rău să părăsesc această odăiță în care am stat peste o sută de ani.

Înainte de a pleca, aș vrea să-ți dau câteva sfaturi bune.

— Nu mai pot eu de sfaturile unui greiere bătrân!

— Of, Buratino, Buratino! a suspinat greierele. Lasă obrăznicia de-o parte, ascultă-l pe Carlo, nu mai fugi de-acasă și du-te la școală începând de mâine. Acestea sunt sfaturile pe care ți le dau. Dacă nu le vei lua în seamă, te vor pândi primejdii cumplite și vei avea mari

[1] Gândac de culoare brună-roșcată (n.red.).

necazuri. Dacă nu vei ține seama de sfaturile mele, cred că viața ta se va sfârși curând.

— De ceee? a întrebat Buratino.

— O să afli tu de ceeee! a răspuns greierele vorbitor.

— Află de la mine, gânganie bună de nimic, libarcă bătrână de-o sută de ani, află de la mine că iubesc primejdia și că voi pleca de-acasă chiar mâine-n zori de zi! Vreau să sar gardurile, să stric și să fur cuiburile păsărilor, să necăjesc băieții, vreau să trag de coadă câinii și pisicile și multe, multe alte năzdrăvănii am de gând să mai fac!

— Îmi pare rău de tine, Buratino. Îți va fi dat să verși multe lacrimi amare.

— De ceee? a întrebat Buratino din nou.

— Pentru că ai cap de lemn și pentru că ești tare prost!

La auzul acestor cuvinte, Buratino a sărit pe scaun, de pe scaun a ajuns pe masă, a pus mâna pe un ciocan și l-a aruncat spre greierele vorbitor.

Bătrânul și înțeleptul greiere a oftat adânc, s-a cocoțat deasupra pânzei pe care era pictată vatra, s-a strecurat în spatele ei și a părăsit cămăruța în care locuise atâția și atâția ani.

Capitolul V

DIN CAUZA NEASTÂMPĂRULUI SĂU, BURATINO E LA UN PAS DE MOARTE. TATA CARLO ÎI FACE HAINE DIN HÂRTIE COLORATĂ ȘI ÎI CUMPĂRĂ UN ABECEDAR

După întâmplarea cu greierele vorbitor, în cămăruța de sub scară totul părea apăsător. Ziua parcă nu mai avea de gând să se sfârșească, iar lui Buratino îi era tare foame.

Cum închidea ochii, zărea un pui fript, așezat pe-o farfurie. Cum deschidea ochii, ia puiul de unde nu-i!

Iar a închis ochii. De data asta a zărit o budincă de griș cu dulceață de mure. Apoi a deschis ochii… budinca de griș cu dulceață de mure dispăruse!

Buratino și-a dat seama numaidecât că îi era tare, tare foame.

Băiețelul din lemn a dat fuga la vatră și și-a vârât nasul în oala ce se găsea deasupra ei, dar a străpuns oala cu nasul, fiindcă, așa cum știm deja, oala și vatra erau pictate de către bietul Carlo pe o bucată veche de pânză.

Buratino și-a scos nasul din oala pictată și a privit prin gaura pe care el însuși o făcuse. Tot uitându-se, băiețelul din lemn a zărit un soi de ușă, numai că această ușă era acoperită atât de bine de o pânză deasă de păianjen, încât nu se vedea mare lucru.

Buratino a început să cotrobăie prin toate ungherele, doar-doar o găsi vreo coajă de pâine sau vreun os de pui, de pe care nici pisica să nu fi avut ce să roadă.

Dar, vai! în casa bietului Carlo nu se găsea nimic pentru cina lui Buratino!

Băiețașul din lemn a zărit într-un coș plin cu rumeguș un ou. L-a luat, l-a așezat la fereastră, chiar pe lemnul tare al pervazului, și l-a spart cu nasul, cioc-cioc!

Din ou a ciripit un glăscior:

— Mulțumesc, băiețașule din lemn!

După aceea, prin gaura pe care o făcuse Buratino s-a ivit un puiuț cu ochișori vii, acoperit tot de puf moale.

— La revedere! a strigat puiuțul. Mama Găină mă așteaptă de multă vreme în curte!

Zicând acestea, puiul de găină a trecut dincolo de pervazul ferestrei și dus a fost!

— Vai, vai! a strigat Buratino. Mi-e foame!

În cele din urmă, s-a lăsat seara și a început să se întunece.

Buratino stătea în fața focului zugrăvit pe pânză și scâncea chinuit de foame.